

Statistics [Electronic resource]. – Access mode: www.epp.europa.eu. 9. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>. 10. Москаленко О. М. Методологія дослідження теоретичної моделі випереджаючого економічного розвитку в сучасній політичній економії / О. М. Москаленко // Економіка розвитку / О. М. Москаленко. – 2013. – № 3 (67). – С. 16–20.

References: 1. Melnyk V. M. Podatkovy kodeks ta fiskalne partnerstvo: obumovlenist i superechnosti / V. M. Melnyk, M. M. Melnyk // *Finansy Ukrainy*. – 2011. – No. 5. – P. 14–20. 2. Sokolovska A. M. Osoblyvosti podatkovoï systemy Ukrainy ta napriamy yïi koryhuvannia / A. M. Sokolovska // *Finansy Ukrainy*. – 2013. – No. 9. – P. 28–44. 3. Lovochkin S. V. Bahatstvo i fisk: svitova paradyhma opodatkuvannia / S. V. Lovochkin, V. M. Fedosov, H. M. Yarenko // *Finansy Ukrainy*. – 2013. – No 4. – P. 7–26. 4. Iefimenko T. Actual Issues of Modern Strategies in Reforming Tax Systems / T. Iefimenko // *Finansy Ukrainy*. – 2014. – No. 1. – P. 105–122. 5. Londar S. L. Yevropeiska fiskalna konsolidatsiia: yakyi dosvid varto vykorystaty Ukraini? / S. L. Londar // *Finansy Ukrainy*. – 2014. – No. 1. – P. 39–53. 6. Petrushevska V. V. Transformatsiia finansovoi polityky Ukrainy v umovakh hlobalizatsii ta yevrointehratsii [Transformation of the Financial Policy of Ukraine in the Context of Globalization and European Integration] / V. V. Petrushevska // *Ekonomichniy chasopys – XXI*. – 2014. – No. 1–2 (1). – P. 34–37. 7. World development report 2000/2001 ATTACKING POVERTY. Washington D. C. [Electronic resource]. – Access mode : www.ssc.wisc.edu/walker/wp/wp-content/uploads/2012/10/wdr2001.pdf. 8. European Statistics [Electronic resource]. – Access mode : www.epp.europa.eu. 9. Ofitsiyniy sait Derzhavnoho komitetu statystyky Ukrainy. – Access mode : <http://www.ukrstat.gov.ua>. 10. Moskalenko O. M. Metodolohiia doslidzhennia teoretychnoi modeli vyperedzhaiuchoho ekonomichnoho rozvytku v suchasniï politychnii ekonomii [Research Methodology for the Theoretical Model of Outstripping Economic Development in the Modern Political Economy] / O. M. Moskalenko // *Ekonomika rozvytku*. – 2013. – No. 3 (67). – P. 16–20.

Інформація про автора

Жебчук Людмила Леонідівна – аспірант Науково-дослідного фінансового інституту Державної навчально-наукової установи "Академія фінансового управління" Міністерства фінансів України, економіст з фінансової роботи Обласної комунальної установи "Чернівецька обласна клінічна лікарня" (04119, Україна, м. Київ, вул. Дегтярівська, 38-44, e-mail: st.lyuda_zh@mail.ru).

Информация об авторе

Жебчук Людмила Леонидовна – аспирант Научно-исследовательского финансового института Государственного учебно-научного учреждения "Академия финансового управления" Министерства финансов Украины, экономист по финансовой работе Областного коммунального учреждения "Черновицкая областная клиническая больница", (04119, Украина, г. Киев, ул. Дегтяревская, 38-44, e-mail: st.lyuda_zh@mail.ru).

Information about the author

L. Zhebchuk – postgraduate student of the Scientific and Research Financial Institute of the State Educational and Scientific Institution "Academy of Financial Management" of the Ministry of Finance of Ukraine, economist of financial affairs of the Regional Municipal Institution "Chernivtsi Oblast Clinical Hospital" (38-44 Dehtyariivska St, 04119, Kyiv, Ukraine, e-mail: st.lyuda_zh@mail.ru).

Рецензент

докт. екон. наук,
професор Попов О. Є.

Стаття надійшла до ред.
29.08.2014 р.

ОЦІНЮВАННЯ ПОДАТКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯК ЕЛЕМЕНТУ БЮДЖЕТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ПРОЦЕСІ БЮДЖЕТНОГО ПЛАНУВАННЯ

УДК 336.144:336.22

Жебчук Р. Л.

Визначено бюджетний потенціал як частину фінансового потенціалу адміністративно-територіальної одиниці (країни, області, району, міста, селища, села). Обґрунтовано необхідність імплементації оцінювання бюджетного потенціалу в процесі бюджетного планування. Ідентифіковано види бюджетного потенціалу залежно від рівня бюджетної системи та виду бюджету. Визначено податковий та неподатковий потенціали як складові бюджетного потенціалу. Розглянуто елементи податкового потенціалу як частини бюджетного потенціалу. Обґрунтовано необхідність оцінювання податкового

потенціалу як інструменту підвищення якості бюджетного планування. Запропоновано спосіб оцінювання податкового потенціалу. Розроблено методику розрахунку планових податкових надходжень на основі показника податкового потенціалу.

Ключові слова: бюджетний потенціал, податковий потенціал, бюджетне планування, податкові надходження, бюджет, бюджетна класифікація.

ОЦЕНКА НАЛОГОВОГО ПОТЕНЦИАЛА КАК ЭЛЕМЕНТА БЮДЖЕТНОГО ПОТЕНЦИАЛА В ПРОЦЕССЕ БЮДЖЕТНОГО ПЛАНИРОВАНИЯ

УДК 336.144:336.22

Жебчук Р. Л.

Определен бюджетный потенциал как часть финансового потенциала административно-территориальной единицы (страны, области, района, города, поселка, села). Обоснована необходимость имплементации оценки бюджетного потенциала в процесс бюджетного планирования. Идентифицированы виды бюджетного потенциала в зависимости от уровня бюджетной системы и вида бюджета. Определены налоговый и неналоговый потенциалы как составляющие бюджетного потенциала. Рассмотрены элементы налогового потенциала как части бюджетного потенциала. Обоснована необходимость оценки налогового потенциала как инструмента повышения качества бюджетного планирования. Предложен способ оценки налогового потенциала. Разработана методика расчета плановых налоговых поступлений на основе показателя налогового потенциала.

Ключевые слова: бюджетный потенциал, налоговый потенциал, бюджетное планирование, налоговые поступления, бюджет, бюджетная классификация.

ASSESSMENT OF THE TAX POTENTIAL AS PART OF THE BUDGET POTENTIAL IN THE BUDGET PLANNING PROCESS

JEL Classification: H30; H61

R. Zhebchuk

Budget potential is identified as part of the financial potential of an administrative territorial unit (country, region, district, city, town, village). The necessity to implement the estimation of the budget potential in budget planning is justified. Budget potential types are identified depending on the budget system level and the type of budget. The tax and non-tax components are defined as elements of the budget potential. The elements of the tax potential are examined as parts of the budget potential. The necessity of assessment of the tax potential as a tool for improving the quality of budget planning is justified. A method of estimation of the tax potential is offered. Methods for the tax revenue planning based on the estimation of the tax potential were developed.

Keywords: budget potential, tax potential, budget planning, tax revenues, budget, budget classification.

У соціоекономічних умовах сьогодення для планування подальшого розвитку як окремих адміністративно-територіальних одиниць, так і держави в цілому необхідним є оцінювання їхньої спроможності створювати бюджетні ресурси та акумулювати їх на різних рівнях бюджетної системи. Адже саме державний та місцеві бюджети є основними фондами фінансових ресурсів, що забезпечують соціально-економічний розвиток країни та її адміністративно-територіальних одиниць. Зазначене зумовлює потребу в дослідженні бюджетного потенціалу наведених елементів фінансової системи.

Водночас для забезпечення ефективного використання наявних можливостей потрібно є побудова дієвої системи бюджетного управління. Важливим елементом даної системи, на думку автора, є бюджетне планування. Саме бюджетний план відображає напрями використання залучених ресурсів та джерела їх формування, і, відповідно, від якості планування бюджету значною мірою залежить ефективність системи бюджетного управління.

З огляду на зазначене, важливим та необхідним є дослідження взаємозв'язку та можливості поєднання на практиці таких економічних категорій, як "бюджетний потенціал" і "бюджетне планування".

У науково-методичній літературі тематиці бюджетного потенціалу та/або бюджетному плануванню свої наукові праці присвятили такі вітчизняні та закордонні вчені, як: Балацький Є. О., Гринашук І. І., Гасанов С. С., Зенченко С. В., Лучка А. В., Пасічник Ю. В., Г. Решина, А. Воциш, Чуницька І. І. та інші дослідники [1 – 7].

Однак, здійснюючи критичний аналіз наукових праць зазначених вчених, складно говорити про єдність підходів до трактування поняття бюджетного потенціалу, що, у свою чергу, ускладнює дослідження елементів бюджетного потенціалу. Поряд із цим зазначено, що у вітчизняній науковій літературі недостатньо досліджено питання взаємозв'язку бюджетного потенціалу та бюджетного планування. Хоча поліпшення якості системи бюджетного планування, на думку автора, можливе саме через імплементацію оцінювання бюджетного потенціалу в систему бюджетного планування. Адже бюджетний потенціал визначає майбутні бюджетні надходження, тому за допомогою його оцінювання можуть бути вирішені такі завдання, як планування доходів державного та місцевих бюджетів, прогнозування фінансового становища країни та її регіонів, підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами бюджетів різних рівнів тощо.

Водночас автор вважає, що визначення сутності економічної категорії "бюджетний потенціал" та методика його оцінювання мають базуватися на чіткому розумінні складових елементів даного поняття та ґрунтуватися на особливостях їх оцінювання. З огляду на це метою даної наукової публікації є дослідження суті бюджетного потенціалу, визначення його складових елементів і розробка методики їх оцінювання та інтеграції в систему бюджетного планування.

На основі здійснених раніше досліджень [8] та узагальнення отриманих результатів у даній роботі автор пропонує розглядати бюджетний потенціал як частину фінансового потенціалу адміністративно-територіальної одиниці (країни, області, району, міста, селища, села), що є загальним обсягом грошових одиниць, які можуть бути акумульовані за рахунок усіх джерел у бюджет адміністративно-територіального утворення за конкретний період та за наявних умов господарювання.

З огляду на зазначене автор вважає за доцільне ідентифікувати такі види бюджетного потенціалу залежно

від рівня бюджетної системи та виду бюджету: бюджетні потенціали держави, області, району, міста (села, селища).

Водночас вирішення найважливішого завдання щодо забезпечення зростання дохідної спроможності місцевих бюджетів потребує розробки науково-методологічного підходу до кількісного оцінювання бюджетного потенціалу адміністративно-територіальної одиниці.

Тому з метою забезпечення імплементації оцінювання бюджетного потенціалу в систему бюджетного планування, на думку автора, доцільно розглядати бюджетний потенціал в умовах чинного бюджетного законодавства в цілому та у взаємозв'язку з бюджетною класифікацією, зокрема. Так, відповідно до чинних правових норм доходи бюджету включають податкові та неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, офіційні трансферти, надходження до цільових фондів [9]. Як показує практика виконання бюджетів за доходами, більше половини їх дохідної частини становлять податкові надходження.

З огляду на зазначене автор вважає за доцільне виокремити в структурі бюджетного потенціалу (БПт) дві складові: податковий потенціал (ППт), що відображає можливість наповнення бюджету за рахунок податкових надходжень, і неподатковий потенціал (НПт), що уособлює спроможність наповнення бюджету з джерел, відмінних від податкових надходжень. На основі вищевикладеного величину бюджетного потенціалу можна відобразити наступним чином:

$$\text{БПт} = \text{ППт} + \text{НПт}. \quad (1)$$

Оскільки, як уже зазначалось, провідну роль у формуванні бюджетних доходів відіграють податкові надходження, подальшу увагу слід зосередити на розгляді податкового потенціалу. У процесі дослідження автор пропонує спосіб оцінювання податкового потенціалу як елемент бюджетного потенціалу та інтегрує його в процес бюджетного планування.

У науковій літературі зазвичай виділяються три основних підходи до оцінювання податкового потенціалу: по-перше, це оцінювання на основі економічного доходу як ресурсу бюджетних доходів, по-друге, оцінювання податкового потенціалу на основі репрезентативної податкової системи і по-третє – використання макроекономічних показників для оцінювання можливостей держави та місцевих органів влади щодо мобілізації податкових доходів у державний та місцеві бюджети [3].

Слід зазначити, що в рамках кожного методу можливі варіації, що мають свої переваги та недоліки і в кінцевому підсумку впливають на оцінку податкового потенціалу.

Не заперечуючи наукової цінності згаданих підходів, автор вважає, що оцінювання бюджетного потенціалу має ґрунтуватися на дослідженні податкової бази.

Так, податкову базу території можна розглядати у двох аспектах. По-перше, це фактична податкова база, що становить сукупність баз оподаткування платників податків і зборів, зареєстрованих на території даної адміністративно-територіальної одиниці. По-друге, це потенційно можлива податкова база території в разі оптимального використання всіх природних, демографічних, виробничих та інших чинників і ресурсів, тобто в другому аспекті простежуються приховані джерела зростання податкового потенціалу.

Однак уявити податкову базу в якості єдиного економічного показника за сукупністю податків неможливо, оскільки об'єкти оподаткування різних податків мають різні характе-

ристики. Тому, автор вважає, що реальний зміст і статистично можливий вимір має показник податкового потенціалу, який відображає максимально можливу суму нарахувань податків і зборів в умовах чинного податкового законодавства.

Дані дослідження та практика справляння податкових платежів дають підставу стверджувати, що в процесі оцінювання податкового потенціалу необхідно не тільки враховувати характеристики податкової бази, а й брати до уваги заборгованість платників за кожним із податків та погашення частини недоїмки минулих років. Таким чином, податковий потенціал за окремим податком автор пропонує зобразити таким виразом:

$$ППтіj = Ніj + Діj + Недіj, \quad (2)$$

де $ППтіj$ – податковий потенціал j -го обов'язкового платежу в i -му році;

$Ніj$ – нарахування за j -м обов'язковим платежем на кінець i -го року;

$Діj$ – донарахування за j -м обов'язковим платежем на кінець i -го року на основі проведених перевірок органами, що здійснюють адміністрування обов'язкових платежів;

$Недіj$ – надходження, що могли надійти в i -му році як погашення боргу минулих років;

j – обов'язковий платіж, що включений до розділу "Податкові надходження" бюджетної класифікації [9];

i – рік, за який здійснюється розрахунок.

Водночас для наочності та відображення практичних аспектів запропонованої методики слід здійснити розрахунки на основі обов'язкового платежу, що надходить до бюджету м. Чернівці, – плати за землю (табл. 1). У ході розрахунків використовуються дані з офіційних порталів Чернівецької міської ради та ДПІ міста.

Таблиця 1

Розрахунок податкового потенціалу обов'язкового платежу (плата за землею) за 2011 – 2013 рр. (тис. грн)

Показники Роки	Нарахування	Донарахування	Погашення боргу із плати за землею	Податковий потенціал
2011	85 392,0	1 058,0	1 059,8	87 509,8
2012	82 154,8	832,0	726,0	83 712,8
2013	79 482,0	1 410,0	1 059,8	81 749,0

Водночас аналіз проблеми пошуку оптимальної методики оцінювання податкового потенціалу території дозволяє стверджувати, що в її основі має бути додавання отриманих результатів за кожним видом податків. Доцільність оцінювання податкового потенціалу території підсумовуванням доходів за різними податками доведена також низкою економістів [10].

З огляду на це загальну суму податкового потенціалу території за i -й рік ($ППті$) автор пропонує розрахувати на основі рівняння:

$$ППті = \sum ППтіj, \quad (3)$$

де $\sum ППтіj$ – сума податкових потенціалів усіх обов'язкових платежів i -го року, що надходять до бюджету території.

Наступним кроком даного дослідження є інтеграція оцінювання податкового потенціалу в систему бюджетного планування.

Як показує практика виконання за доходами місцевих бюджетів України, існує певна невідповідність між фактичним та плановими надходженнями податкових платежів до казни місцевої громади. Це характеризує рівень наповнюваності бюджету податками. На думку автора, слід враховувати даний фактор у процесі здійснення бюджетного планування. Автор пропонує врахувати дію даного чинника за допомогою коефіцієнта наповнюваності ($Кн$), що доцільно застосовувати як під час планування доходів за окремою статтею податкових надходжень, так і в цілому. Алгоритм розрахунку планових податкових доходів за

окремим обов'язковим платежем буде виглядати таким чином:

$$ПНплj = ПНпрj \times Кнj, \quad (4)$$

де $ПНплj$ – надходження від j -го обов'язкового платежу, що плануються на наступний бюджетний період;

$ПНпрj$ – прогнозний рівень надходжень від j -го обов'язкового платежу в наступному бюджетному періоді;

$Кнj$ – коефіцієнт наповнюваності j -го обов'язкового платежу.

У процесі розрахунку $Кнj$ необхідним, на думку автора, є врахування фактичного рівня надходжень за обов'язковими платежами та їх зіставлення з рівнем потенційно можливих надходжень за кожним платежем, тобто з їхнім потенціалом (5). Таке порівняння буде відображати рівень використання потенціалу обов'язкових платежів або ж слугувати відображенням рівня наповнюваності податками бюджету:

$$Кніj = ПНфij / ППтіj, \quad (5)$$

де $Кніj$ – коефіцієнт наповнюваності j -го обов'язкового платежу в i -му році;

$ПНфij$ – фактичні надходження j -го обов'язкового платежу в i -му бюджетному році;

$ППтіj$ – податковий потенціал j -го обов'язкового платежу в i -му році.

Слід розрахувати коефіцієнт наповнюваності для обов'язкового платежу (плати за землею) бюджету м. Чернівці за 2011 – 2013 рр. (табл. 2).

Розрахунок коефіцієнта наповнюваності обов'язкового платежу (плати за землю) за 2011 – 2013 рр.

Показники Роки	Фактичні надходження (тис. грн)	Податковий потенціал (тис. грн)	Коефіцієнт наповнюваності
2011	81 586,3	87 509,8	0,932
2012	81 800,5	83 712,8	0,977
2013	79 208,1	81 749,0	0,969

Як видно з табл. 2, податковий потенціал аналізованого обов'язкового платежу використовується досить ефективно (більше 93 %). Водночас існують невеликі резерви для збільшення надходжень до бюджету за даним платежем.

З метою забезпечення підвищення якості бюджетного планування автор вважає за доцільне розраховувати коефіцієнт наповнюваності податками за декілька періодів і вже його середнє значення $\overline{Кн}_j$ ураховувати під час розрахунку планових податкових надходжень наступного бюджетного періоду. Відповідно до зазначеного, середнє значення коефіцієнта наповнюваності, що враховує часовий фактор, розраховується таким чином:

$$\overline{Кн}_j = \frac{\sum_{i=1}^t Кн_{ij}}{T}, \quad (6)$$

де $\overline{Кн}_j$ – середній коефіцієнт наповнюваності j-го обов'язкового платежу за T років;

$Кн_{ij}$ – коефіцієнт наповнюваності j-го обов'язкового платежу за i-й рік;

i, ..., t – перелік років, середні коефіцієнти наповнюваності j-го обов'язкового платежу яких використані в розрахунку $\overline{Кн}_j$;

T – кількість періодів (років), за які розраховувався середній коефіцієнт наповнюваності.

Середній коефіцієнт наповнюваності за аналізованим обов'язковим платежем (плата за землю) за 2011 – 2013 рр. становить 0,959.

У підсумку формула розрахунку планових надходжень j-го обов'язкового платежу, що поєднує податковий потенціал та бюджетне планування, набуває вигляду:

$$ПНпл_j = ПНпр_j \times \overline{Кн}_j, \quad (7)$$

де ПНпл_j – сума надходжень від j-го обов'язкового платежу, що планується на наступний бюджетний період;

ПНпр_j – прогнозний обсяг надходжень від j-го обов'язкового платежу в наступному бюджетному періоді;

$\overline{Кн}_j$ – середній коефіцієнт наповнюваності j-го обов'язкового платежу за T років.

Водночас загальну суму планових надходжень від обов'язкових платежів можна розрахувати таким чином:

$$ПНпл = \sum_j^k ПНпл_j, \quad (8)$$

де ПНпл – загальна сума надходжень від обов'язкових платежів, що планується на наступний бюджетний період;

$\sum ПНпл_j$ – сума планових надходжень усіх j-тих обов'язкових платежів, що плануються на наступний бюджетний період та стягувались в аналізованому періоді;

j, ..., k – усі обов'язкові платежі, які використані в розрахунку коефіцієнта наповнюваності в i-му році.

Важливо зазначити, що залежно від економічної суті середніх величин (ознак) та наявної первинної інформації застосовуються різні їх види. Раніше для знаходження необхідних величин (зокрема середнього коефіцієнта наповнюваності) автором уже було застосовано середню арифметичну просту. Це допомагає відносно просто розрахувати необхідні показники, що, безперечно, є перевагою даного способу. Однак під час дослідження структури обов'язкових платежів виявилось, що в різні роки окремо взяті платежі мати різну питому вагу в загальній сумі надходжень, що неможливо враховувати в разі застосування середньої арифметичної простої. Саме тому для врахування дії зазначеного фактора автор пропонує використовувати середню арифметичну зважену. Для цього потрібно модифікувати рівняння (5) та включити в нього ваговий коефіцієнт ω_j :

$$Кн_j^{звж} = \sum_j^k \left(\frac{ПНф_{ij}}{ППТ_{ij}} \times \omega_{ij} \right), \quad (9)$$

де $Кн_j^{звж}$ – зважений коефіцієнт наповнюваності обов'язкових платежів i-го року;

ПНф_{ij} – фактичні надходження j-го обов'язкового платежу в i-му бюджетному році;

ППТ_{ij} – податковий потенціал j-го обов'язкового платежу в i-му році;

j – обов'язковий платіж, що включений у розділ "Податкові надходження" бюджетної класифікації [9];

i – рік, за який здійснюється розрахунок;

j, ..., k – усі обов'язкові платежі, які використані в розрахунку коефіцієнта наповнюваності в i-му році;

ω_j – ваговий коефіцієнт j-го обов'язкового платежу в i-му бюджетному році, який розраховується таким чином:

$$\omega_j = \frac{ПНф_{ij}}{ПНф_i}, \quad (10)$$

де ПНф_{ij} – фактичні надходження j-го обов'язкового платежу в i-му бюджетному році;

ПНф_i – загальна сума надходжень від обов'язкових платежів в i-му бюджетному році.

Слід підставити у формулу (10) показники з бюджету м. Чернівці та розрахувати ваговий коефіцієнт обов'язкового платежу (плати за землю) за 2011 – 2013 рр. (табл. 3).

$$ПНпл = ПНпр \times \frac{\sum_{i,j}^t \sum_{k} \left(\frac{ПНф_{ij}^2}{ППт_{ij} \times ПНф_i} \right)}{T} \quad (13)$$

Таблиця 3

**Розрахунок вагового коефіцієнта
обов'язкового платежу
(плати за землю) за 2011 – 2013 рр.**

Показники Роки	Фактичні надходження (тис. грн)	Усього доходів бюджету м. Чернівці (тис. грн)	Ваговий коефіцієнт
2011	81 586,3	807 800,0	0,101
2012	81 800,5	931 635,1	0,087
2013	79 208,1	900 048,1	0,088

З огляду на рівняння (10) рівняння (9) набуває вигляду:

$$КН_i^{звж} = \frac{k}{j} \left(\frac{ПНф_{ij}}{ППт_{ij}} \times \frac{ПНф_{ij}}{ПНф_i} \right) = \frac{k}{j} \left(\frac{ПНф_{ij}^2}{ППт_{ij} \times ПНф_i} \right) \quad (11)$$

Тепер потрібно підставити дані з табл. 2 і 3 у формулу (11) (табл. 4).

Таблиця 4

**Розрахунок зваженого коефіцієнта
наповнюваності обов'язкового платежу
(плати за землю) за 2011 – 2013 рр.**

Показники Роки	Коефіцієнт наповнюваності	Ваговий коефіцієнт	Зважений коефіцієнт наповнюваності
2011	0,932	0,101	0,094
2012	0,977	0,087	0,086
2013	0,969	0,088	0,085

Далі потрібно знайти середній зважений коефіцієнт наповнюваності, модифікуючи формулу (11) з урахуванням фактора часу:

$$\overline{КНзвж} = \frac{\sum_{i,j}^t КН_i^{звж}}{T} \quad (12)$$

де $\overline{КНзвж}$ – середній зважений коефіцієнт наповнюваності обов'язкових платежів за T років;

T – кількість періодів (років), за які розраховувався середній зважений коефіцієнт наповнюваності;

i, ..., t – перелік років, зважені коефіцієнти наповнюваності обов'язкових платежів яких використані в розрахунку середнього зваженого коефіцієнта наповнюваності.

Таким чином, урахуовуючи запропоновані автором модифікації, рівняння набуває такого вигляду:

або ж в агрегованому вигляді:

$$ПНпл = ПНпр \times \overline{КНзвж} \quad (14)$$

На основі табл. 4 середній зважений коефіцієнт наповнюваності обов'язкового платежу (плати за землю) бюджету м. Чернівці за 3 роки (з 2011 до 2013 рр.) становить 0,088. Це свідчить про те, що плановий розмір надходжень від справляння плати за землю на основі розрахунків становить 8,8 % від прогнозованого рівня надходжень від обов'язкових платежів до бюджету м. Чернівці.

Отже, на основі рівнянь (1) – (14) автором відображено кореляцію податкового потенціалу як частини бюджетного потенціалу та бюджетного планування, здійснено імплементацію оцінювання податкового потенціалу в процес бюджетного планування податкових надходжень. Автор вважає, що запровадження запропонованого підходу в практику діяльності відповідних фінансових органів на місцевому рівні буде сприяти підвищенню якості бюджетного планування доходів місцевих бюджетів. Водночас для відображення повною мірою взаємозв'язку між бюджетним плануванням та бюджетним потенціалом необхідними є подальші дослідження категорії "неподатковий потенціал" (з урахуванням можливості всіх неподаткових джерел надходжень, у тому числі й міжбюджетних трансфертів) та розробка методики його оцінювання.

Література: 1. Балацький Є. О. Теоретичні підходи до визначення бюджетного потенціалу міста та основні засади його формування / Є. О. Балацький, А. О. Бойко // Збірник наукових праць Харківського інституту банківської справи Університету банківської справи Університету банківської справи НБУ. – 2011. – Вип. 1 (10), ч. II. – С. 212–216. 2. Гринашук І. І. Критичний аналіз методичних підходів до оцінки фінансового потенціалу адміністративно-територіальної одиниці / І. І. Гринашук // Економіка розвитку. – 2010. – № 1 (53). – С. 16–18. 3. Зенченко С. В. Бюджетний потенціал регіона і методические подходы к его оценке / С. В. Зенченко // Региональные проблемы преобразования экономики. – 2008. – № 1 (14). – С. 158–168. 4. Лучка А. В. Бюджетний потенціал фінансової незалежності місцевого самоврядування : дис... канд. екон. наук : 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / А. В. Лучка ; Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль, 2009. – 275 с. 5. Пасічник Ю. В. Бюджетний потенціал економічного зростання в Україні : монографія / Ю. В. Пасічник. – Донецьк : ТОВ "Юго-Восток, Лтд", 2005. – 642 с. 6. Решина Г. Бюджетний потенціал місцевого самоврядування в реалізації принципів регіональної політики в Латвії / Г. Решина, А. Воциш // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 3 (153). – С. 292–298. 7. Чуницька І. І. Бюджетно-податкові важелі формування фінансового потенціалу держави [Текст] : автореф. дис. ... канд. екон. наук / І. І. Чуницька // Податкова академія України. – Ірпін, 2009. – 18 с. 8. Жебчук Р. Л.

Бюджетний потенціал: суть, структура та взаємозв'язок з бюджетним плануванням / Р. Л. Жебчук // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. праць. – Вип. 694–695. Економіка. – Чернівці : ЧНУ, 2014. – 180 с. 9. Про бюджетну класифікацію : наказ Міністерства фінансів України № 11 від 14.01.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article%3Fart_id=356065&cat_id=355990. 10. Федорова Т. І. Фактори, впливаючі на податкову базу регіона / Т. І. Федорова // *Налоговий вестник*. – 2002. – № 12. – С. 15–17.

References: 1. Balatskyi Ye. O. Teoretychni pidkhody do vyznachennia biudzhethnoho potentsialu mista ta osnovni zasady yoho formuvannia [Theoretical Approaches to the Determination of the Potential of the City Budget and Basic Principles of its Formation] / Ye. O. Balatskyi, A. O. Boiko // *Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho instytutu bankivskoi spravy Universytetu bankivskoi spravy Natsionalnoho Banku Ukrainy*. – 2011. – Issue 1 (10), part II. – P. 212–216. 2. Hrynashchuk I. I. Krytychni analiz metodychnykh pidkhodiv do otsinky finansovoho potentsialu administratyvno-terytorialnoi odynitsi [Critical Analysis of Systematic Approaches to the Assessment of the Financial Capacity of a Local Government Area] / I. I. Hrynashchuk // *Ekonomika rozvytku*. – 2010. – No. 1 (53). – P. 16–18. 3. Zenchenko S. V. Byudzhethnyy potentsial regiona i metodicheskie podkhody k ego otsenke [Budget Potential of a Region and Methodological Approaches to Its Evaluation] / S. V. Zenchenko // *Regionalnye problemy preobrazovaniya ekonomiki*. – 2008. – No. 1 (14). – P. 158–168. 4. Luchka A. V. Biudzhethnyi potentsial finansovoi nezalezhnosti mistsevoho samovriaduvannia : dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.08 – hroshi, finansy i kredyt / A. V. Luchka ; Ternopil'skyi natsionalnyi ekonomichnyi universytet. – Ternopil, 2009. – 275 p. 5. Pasichnyk Yu. V. Biudzhethnyi potentsial ekonomichnoho zrostannia v Ukraini : monohrafiia [Budget Potential of Economic Growth in Ukraine : monograph] / Yu. V. Pasichnyk. – Donetsk : TOV "Yuhovostok, Ltd", 2005. – 642 p. 6. Reshyna H. Biudzhethnyi potentsial mistsevoho samovriaduvannia v realizatsii pryntsyviv rehionalnoi polityky v Latvii [Budgetary Potential of Local Governments in the Implementation of Regional Policy Principles in Latvia] / H. Reshyna, A. Votsysh // *Aktualni problemy ekonomiky*. – 2014. – No. 3 (153). – P. 292–298. 7. Chynytska I. I. Biudzhethno-podatkovyi vazheli formuvannia finansovoho potentsialu derzhavy [Tekst] : avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk / I. I. Chynytska // *Podatkova akademiia Ukrainy*. – Irpin, 2009. – 18 p. 8. Zhebchuk R. L. Biudzhethnyi potentsial: sut, struktura ta vzaiemozv'язok z biudzhethnym planuvanniam [Budget Potential: Nature, Structure and Relationship With Budget Planning] / R. L. Zhebchuk // *Naukovyi*

visnyk Chernivets'koho universytetu : zb. nauk. prats. – Issue 694–695. *Ekonomika*. – Chernivtsi : ChNU, 2014. – 180 p. 9. Pro biudzhethnu klasyfikatsiiu : Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy No.11 vid 14.01.2011 r. [Electronic resource]. – Access mode : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article%3Fart_id=356065&cat_id=355990. 10. Fedorova T. I. Faktory, vliayushchie na nalogovuyu bazu regiona [Factors Affecting the Region Tax Base] / T. I. Fedorova // *Nalogovyy vestnik*. – 2002. – No. 12. – P. 15–17.

Інформація про автора

Жебчук Роман Леонідович – аспірант Науково-дослідного фінансового інституту Державної навчально-наукової установи "Академія фінансового управління" Міністерства фінансів України, викладач кафедри фінансів і кредиту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (04119, Україна, м. Київ, вул. Дегтярівська, 38-44, e-mail: r.zhebchuk@gmail.com).

Информация об авторе

Жебчук Роман Леонідович – аспірант Научно-исследовательского финансового института Государственного учебно-научного учреждения "Академия финансового управления" Министерства финансов Украины, преподаватель кафедры финансов и кредита Черновицкого национального университета имени Юрия Федьковича (04119, Украина г. Киев, ул. Дегтяревская, 38-44, e-mail: r.zhebchuk@gmail.com).

Information about the author

R. Zhebchuk – postgraduate student of the Scientific and Research Financial Institute of the State Educational and Scientific Institution "Academy of Financial Management" of the Ministry of Finance of Ukraine, lecturer of Finance and Credit Department of Yuri Fedkovych Chernivtsi National University (38-44 Dehtyariivska St, 04119, Kyiv, Ukraine, e-mail: r.zhebchuk@gmail.com).

Рецензент
докт. екон. наук,
професор Іванов Ю. Б.

Стаття надійшла до ред.
29.08.2014 р.